

ZGORNJESAVINJSKI GIGANT

● ZGODOVINSKI DOGODEK, KI BO PREOBRAZIL GOSPODARJENJE V ZGORNJI SAVINJSKI DOLINI.

● NOVA ŽAGA NI SAMO PRELOMNICA V PROIZVODNJI V LIN, TEMVEČ JE TUDI VELIKA PRIDOBITEV ZA VSO SLOVENSKO LESNO INDUSTRIJO.

● RAZPRAVE O ZDRUŽITVI OBEH PODJETIJ, KI SO ŽE V TEKU, SO POROK SE HITREJŠEGA GOSPODARSKEGA RAZVOJA DOLINE.

NOVA ŽAGA SODI V VRSTO NAJSODOBNEJSIH TOVRSTNIH NAPRAV V EVROPI

Pred dnevi so na sorazmerno skromni svečanosti tudi formalno potrdili otvoritev nove žage v Nazarju. Nova žaga je sicer poskusno že nekaj časa uspešno obratovala, vendar je le malo ljudi kaj vedelo o tem sodobnem gigantu lesne industrije v Nazarju.

Znano je, da je gospodarsko območje Zgornje Savinjske doline glede na prirodne meje zaključena celota, ki se ujema tudi s sedanjimi upravno-političnimi mejami mozirске občinske skupščine. Na tem področju pomeni glavno gospodarsko

z gozdovi 1962. leta, ko je prišlo do združitve gospodarjenja z gozdovi ne glede na sektor lastništva. Prednosti takšnega načina gospodarjenja z gozdovi so se kmalu pokazale. Tako so na primer do leta 1962 na tem območju letno zgradili le 5 kilometrov cest, medtem ko je gradnja cest v poznejšem obdobju porasla za devetkrat samo v enem letu.

Ceste so sprostile les v novih področjih, obenem pa pocenile in pospešile proizvodnjo. Gozdno gospodarstvo namreč daje skoraj 90 odstotkov lesa lesno industrijskemu podjetju v predelavo, kar bistveno vpliva na ceno proizvodnje. Spričo takšne politike sta obe podjetji

narjev; ob koncu 1965 leta pa že 111 študentov, za katere je potrošilo 15 milijonov dinarjev.

Tudi v LIN niso pozabili na kadre. Ob združitvi, 1958. leta, je podjetje zaposlovalo le 8 delavcev s srednjo strokovno izobrazbo, med temi so bili trije lesni tehniki. Imeli so tudi dva z visokošolsko izobrazbo, vendar ni bil nobeden iz lesne stroke. Danes zaposlujejo 17 tehnikov, ki so strokovnjaki predvsem za les, dalje 15 delavcev s srednjo izobrazbo in 15 delavcev z visoko, od katerih je kar deset lesnih inženirjev.

ZACETEK NAJVEČJE INVESTICIJE

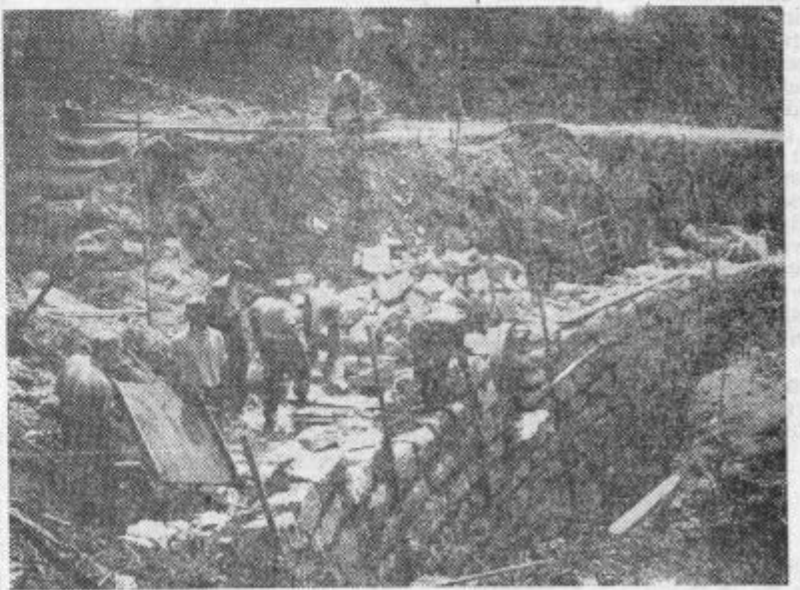
Po zgraditvi novega obrata za izdelavo oken, ki je v nekaj letih izredno napredoval, saj danes proizvaja preko 80.000 komadov, so v LIN ob širjenju proizvodnih kapacitet in ob modernizaciji obstoječih — nastopile vse večje potrebe po močnejših energetskih virih. Zato so do 1964. leta že zgradili novo kotlovnico. Kmalu zatem so začeli urejevati skladišni prostor. V istem času so delavci vodne skupnosti začeli utrjevati tudi nabrežje Savinje, ki je večkrat ogrozila skladišne prostore ali pa jih celo poplavlila. Istočasno pa so začeli že tudi s pripravami za gradnjo nove žage, doslej največjega objekta v podjetju. Kolektiv se je zavedal, da z obstoječimi, zastarelimi obrati več dolgo ne bo mogel konkurenčno posegati na domača in tuja tržišča, s tem pa se ne bi mogel vključevati v mednarodno delitev dela. Tudi perspektivni razvoj je načrtoval koncentracijo vseh žagarskih objektov. S tem bi namreč lahko začeli razmišljati o predelavi odpadkov, ki pomenijo za predvideno širjenje predelave osnovno surovino.

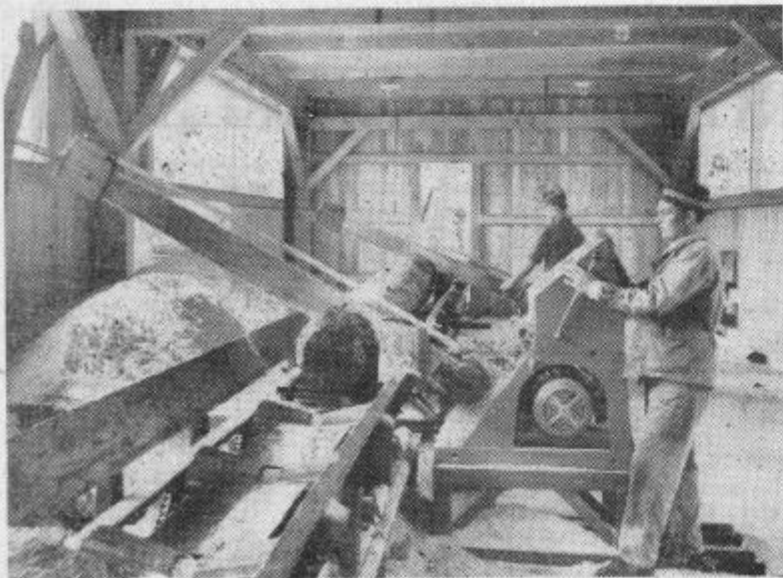
Motorne žage so mnogo doprinesle k hitrejšemu spravilu hlodovine

začetku potuje hlood, na koncu pa izdelek. Urejenost nove žage ilustrira samo podatek, da so porabili v dosedanjih žagarskih obratih dobrih osem ur za proizvodnjo enega kubičnega metra žaganega lesa, medtem ko z novo žago, kljub sorazmerno kratkem času obratovanja, manj kot štiri ure. Ta čas pa bodo, kot zatrjujejo, še zmanjšali na dve uri.

Ob začetku obratovanja so se pokazale vrzeli, gre namreč za hitrejšo dobavo hlodovine, ki bi omogočila še rentabilnejše poslovanje. Gospodarski uspeh bi lahko bil še večji, če bi bila dobava hlodovine enakomerna in pravočasnejša in spravilo lesa hitrejšo. Čeprav podjetje že vrsto let, praktično od samega razvoja lesne industrije sodeluje z gozdnim gospodarstvom, le-to vključub najboljše volji ne more izpolniti njihove težnje in potrebe, ker samo nima sredstev za še intenzivnejšo gradnjo gozdnih cest, kar je predpogoj za pridobitev novih količin hlodovine s

Gozdne ceste pomenijo vstopnico v gozdove, zato GG vlaga ravno v gradnjo cest največ sredstev

Posnetek iz novega obrata: delavca prirežujeta hlode

dejavnost lesna industrija, katere razvoj sega vse do leta 1900, ko je tedanji lastnik, ljubljanska knezskoškofija postavila v Nazarju prvo žago s štirimi polnojmerniki. Zatem so začele obratovati še druge, tako 1918 žaga v Solčavi, 1920 v Rečici ob Savinji, dve leti nato v Gornjem gradu in kmalu za tem še žagarski obrat na Ljubnem.

Tudi prvi industrijski obrat je bil zgrajen v Nazarju. To je bila nekdanja zabojarina. Vsi obrati so v glavnem obratovali vse do poletja 1944, ko so požgali žago v Solčavi. Po vojni so žagarske obrate obnovili in nacionalizirali. V tem obdobju je lesno in gozdno gospodarstvo doživelo nešteto reorganizacij, kar je brez dvoma kvarno vplivalo na njegov razvoj. Do 1953. leta sta delovali gozdno gospodarstvo in lesna industrija kot eno podjetje, po razmejitvi teh dveh panog pa so ustanovili LIP Nazarje, ki je bilo poleg združenega lesnega podjetja v Mozirju glavno podjetje za predelavo lesa. Pet let zatem sta podjetji uvideli, da v tako razdrobljeni industriji ni možno enotno lesno gospodarstvo, niti perspektivni razvoj lesne industrije v Zgornji Savinjski dolini, zato sta se združili.

SISTEMATICEN RAZVOJ

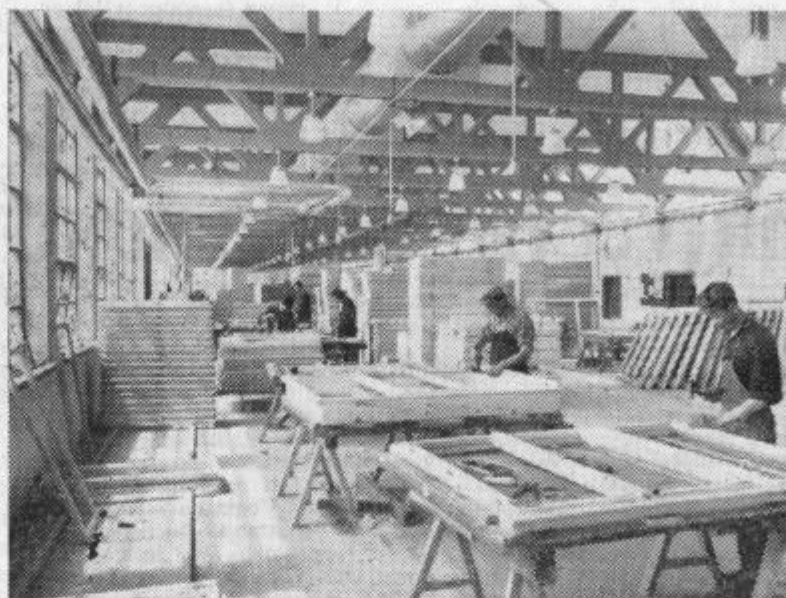
S podrobno izdelanim programom razvoja lesne industrije v Zgornji Savinjski dolini je nastopilo obdobje sistematične obnove. Najprej so začeli reševati problem iztrošenega strojnega parka. Do 1958. leta so v vladnem proizvodnji le žagan les, galanterijske izdelke in zaboje iz smre-glavnem proizvodnji le žagan les, ga-da bi izdelali čim več finalnih izdelkov. Zato so osvojili leta 1960 izdelavo oken. Da bi sprostili čimvečje količine smrekovine za proizvodnjo v tem obratu, so že naslednje leto zgradili obrat za proizvodnjo sekanih deščic, da bi z njimi nadomestili proizvodnjo zabojev iz bukovine.

Podjetje je že v tem času rabilo velike količine lesa, ki ga je spravljalo gozdno gospodarstvo iz Nazarrij, nekdanji del združenega podjetja. Gozdno gospodarstvo je doživelo svojo bistveno prelomnico v proizvodnji in politiki v gospodarjenju

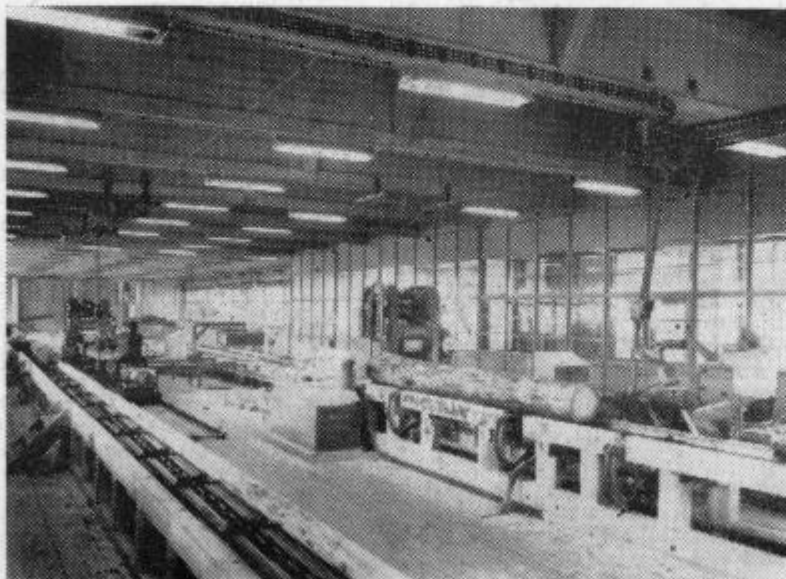
uspeli prigrasodariti toliko sredstev, da sta poleg nenehnega povečanja osebnih dohodkov uspeli vlagati tudi v nove obrate in v nove ceste, v gojitvena dela in za izpopolnjevanje strokovnih kadrov.

Leta 1953 je LIN zaposlovalo 320 delavcev, ki so ustvarili 380 milijonov bruto dohodka. Ze čez pet let je 455 zaposlenih ustvarilo 870 milijonov dinarjev, v letu 1961 pa je število zaposlenih naraslo na 520, ki so ustvarili milijardo 400 milijonov bruto dohodka. Lani je 864 zaposlenih na LIN ustvarilo štiri milijarde 100 milijonov dinarjev.

Gozdno gospodarstvo je leta 1961 potrošilo samo za gojitvena dela v obeh sektorjih 48 milijonov dinarjev. Lani pa so v ta dela vložili že 160 milijonov dinarjev. Poslovni sklad je pred štirimi leti znašal 409 milijonov dinarjev, ob koncu 1965. leta pa milijardo 145 milijonov dinarjev.

Pogled v obrat finalnih izdelkov. Letos so izdelali že preko 80.000 oken.

Hlodi potujejo po tekočem traku do žag

S temi sredstvi so omogočili tudi večjo skrb za strokovno izpopolnjevanje. Pred petimi leti je Gozdno gospodarstvo imelo le 9 študentov, za katere je potrošilo 1,200 tisoč di-

NOVA ŽAGA — KORAK K ZDRUŽITVI Z GG

Kolikšnega pomena je nova žaga za LIN, s tem pa za celotno dolino,

bi bilo odveč napovedovati. Ta naj-sodobnejše opremljeni obrat je v bistvu en sam tekoči trak, na katerega

tistih predelov, ki so ostala do danes nedotaknjena.

Oba kolektiva sta iskala najtreznejšo rešitev tega problema in uvidela rešitev v združitvi obeh podjetij. Ekonomska utemeljitev tega predloga to samo potrjuje, saj bi z združenimi sredstvi in prihranki lažje in uspešneje investirali bodisi ceste, bodisi nadaljnji razvoj podjetja predvsem obrata za predelavo odpadnega lesa.

V teh dneh v obeh kolektivih razpravljajo o tem predlogu, pripravljajo elaborat, ki bo vsekakor potrdil in podprl ta ekonomsko za vso dolino pomemben predlog. S tem pa bi lesna industrija v Zgornji Savinjski dolini doživela največjo prelomnico doslej, kajti že danes lahko napovemo, da bo ta zgornjesavinjski giganta se uspešneje posegel v mednarodno delitev dela in bo uspešneje dolini vračal del, ki ga nobena druga panoga ne more.

J. Sever

PRODUKTIVNOST IN ZAPOSLENOST 1967

Jugoslovansko gospodarstvo je v letošnjem letu zabeležilo svojevrsten rekord — prvokrat je imela v porastu proizvodnje vodilno vlogo produktivnost in ne zaposlenost. Kakor ocenjujejo gre 74 odstotkov porasta proizvodnje na račun večje produktivnosti in le 26 odstotkov na račun večje zaposlenosti. Vprašanje, ki od tod izhaja, je: ali bomo lahko tako visoko produktivnost v porastu proizvodnje dosegli tudi v prihodnjih letih? Menijo namreč, da smo letošnje rezultate dosegli v izjemnih pogojih in da bo zato prihodnje leto vložiti še večje napore. Strokovnjaki menijo, da bi lahko tudi v prihodnjih letih pričakovali tako ugodna gospodarska gibanja, ker vsi čimtelji, kot so tehnična opremljenost, organizacija dela itd., to omogočajo. Po njihovem mnenju bi morali vsaj dve tretjini porasta proizvodnje doseči na osnovi večje produktivnosti.

Zdaj bi morali vse sile usmeriti v modernizacijo podjetij, v integracijo in specializacijo proizvodnje, to pomeni, prenesti celotno akcijo z ožjega na širše področje. Uspešen razvoj po uvajanju ukrepov gospodarske reforme v nobenem primeru ne more biti vzrok za pretiran opti-

mizem. Toliko prej ne, ker se porast produktivnosti poraja kot edina možna rešitev doma in v mednarodni delitvi dela. Zaostajanje v tem pogledu bi pomenilo vračanje na stare tirnice. V zvezi s porastom produktivnosti se seveda poraja vprašanje zaposlenosti v prihodnjem letu. V letošnjem letu je zaposlenost v primerjavi z letom 1964 stagnerala za 1 odstotek. Na to je vplivalo predvsem zmanjšanje zaposlenosti v gradbeništvu in industriji. Kakor pričakujejo bi se zaposlenost v prihodnjem letu povečala za okrog 2 odstotka. Tako bi zagotovili, da bi bila zaposlenost in proizvodnja v predvidenih mejah. Ker s tem seveda ne bo mogoče zajeti ves priliv nove delovne sile, menijo, da bi morali v prihodnjem letu bolj kot doslej razvijati uslužnostno dejavnost, ki močno zaostaja. Čeprav je bilo v tem smislu več priporočil že lani, občinske skupščine, delovne organizacije i. dr. niso pokazali večje iniciative. Vse premalo je bilo storjeno tudi za razvoj domače obrti, ki prav tako zaostaja, četudi bi lahko v njej zaposlili še veliko delovne sile. Tem problemom bo vsekakor posvetiti ustrezno pozornost.

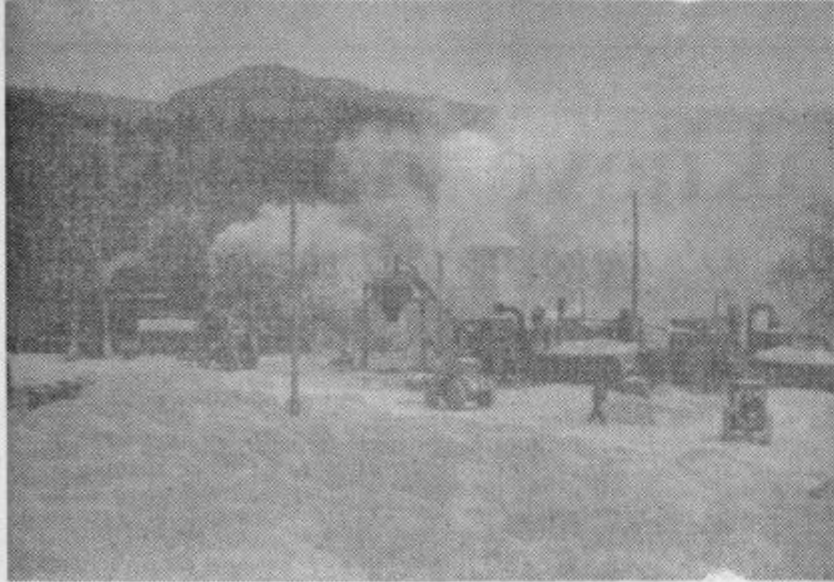
(Sedma sila)

REZULTAT NAPOROV — NOVI KILOMETRI

Celjsko cestno podjetje beleži od leta 1962 vedno boljše rezultate

Osnovna dejavnost Cestnega podjetja je vzdrževanje in obnova cest, kar naj bi zagotovilo varen in nemoten promet na cestah prvega, drugega in tretjega reda. Za svoje delo prejema cestno podjetje del prometnega davka od goriva, to je 0,20 N-din od litra prodanega goriva na svojem področju.

Ceste prvega in drugega reda financira cestni sklad SRS tako, da je

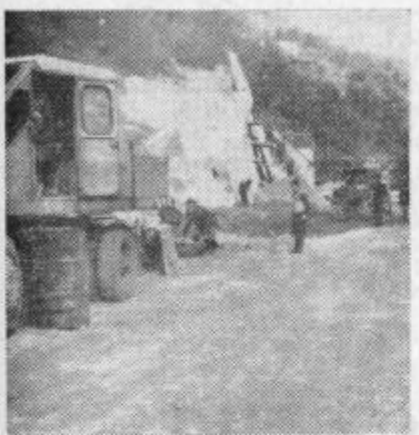

Stara asfaltna baza celjskega Cestnega podjetja v Pirešici. Dolgo let je bila edina in je »skuhala« večino asfalta za nove ceste in cestišča.

z republiškim odlokom za te ceste določenih 70 % ali 0,15 N-din od litra prodanega goriva. Cest prvega in drugega reda je na območju celjskega Cestnega podjetja 292,927 km, od tega je moderniziranih 183,212 km ali 62,5 %, makadamskih (nemoderniziranih) pa 109,715 km ali 37,5 %.

Del denarja (30 % ali 0,06 N-din) od prodanega litra goriva ostane tudi za vzdrževanje cest tretjega reda, a ker je ta delež glede na razmeroma večjo dolžino cest zelo majhen, dajejo občinske skupščine dopolnilna sredstva iz svojih proračunov. Cest tretjega reda je na območju celjskega Cestnega podjetja 411,106 kilometrov; od tega je moderniziranih samo 47,517 km ali 11,5 %, medtem ko je makadamskih 363,589 km ali 88,5 %.

Po tem delitvenem ključu se je letos zbralo na tekočem računu celj-

Gradnja najvišjega opornega zidu na cesti Rimske Toplice—Zidani most. Podobnih opornih zidov na tej cesti so morali zgraditi več, da so cestišče zavarovali pred plazovi, ki ogrožajo teren.

skega Cestnega podjetja za vzdrževanje cest prvega in drugega reda 2,813.200 N-din ali 9.600 N-din za kilometer, za redno vzdrževanje cest tretjega reda pa 2,520.780 N-din ali 6.100 N-din za kilometer. Te številke dokazujejo, da je vzdrževanje cest tretjega reda še vedno v zelo neena-kopravnem položaju in bilo bi še dosti bolj zapostavljeno, če ne bi večini občinskih skupščin sama spoznala potrebo, da s svojimi sredstvi dopolnijo financiranje cest na svojem območju.

Za obnovo obstoječih asfaltnih cestišč, sanacijo škode po poplavi in za modernizacijo, pa je Cestno podjetje prejelo od republiškega cestnega sklada in posameznih občinskih skupščin s svojega območja še 12,670.000 N-din. Iz vseh teh sredstev je Cestno podjetje letos uredilo:

— 5,033 km novega šestmeterskega asfaltnega cestišča od Pake do Dolica, kjer pa je občinska skupščina Velenje prispevala 50 % denarja za kritje stroškov;

— 5,092 km na cesti od Rimskih Toplic do Zidanega mostu, kjer so s sedem metrov širokim asfaltnim

cestiščem dokončali sanacijo na tem odseku in uredili še 573 m petmeterskega cestišča na istem odseku;

— nadaljevali so z modernizacijo ceste v Logarsko dolino in zgradili na odseku Ljubno—Luče tri kilometre asfaltnega cestišča v povprečni širini štiri in pol metre;

— ojačali so asfaltno vozišče na cesti prvega reda v smeri Celje—Slovenska Bistrica in na cestah dru-

so morali uravnati osebne dohodke in družbene prispevke za ustreznimi smernicami in predpisi. To jim je uspelo predvsem zaradi utrditve notranjega reda in sistema dela, z doslednim razdeljevanjem osebnih dohodkov po delu in z izpolnitvijo strukture osnovnih sredstev (mehanizacije in priprav).

Cestno podjetje živi s svojimi samoupravnimi organi šele od leta 1962, ko je bil sprejet zakon o cestnih podjetjih. Dotlej v cestni službi ni bilo delavskega samoupravljanja, temveč je veljalo administrativno upravljanje iz nekdanjih okrajnih in republiških cestnih uprav. O samoupravni delovni zavesti ali o delavski demokraciji takrat ni bilo mogoče govoriti, ker so o življenju in delu cestarjev pisali odločbe in dekrete administrativni organi. V tistem času je bil cestni delavec v našem družbenem sistemu najmanj vreden in obsojen na golo poslušnost.

Z uvedbo delavskega samoupravljanja v cestni službi se je iz dneva v dan stopnjevala družbena zavest in odnos do dela, razvil se je čut odgovornosti do cest kot njihovih osnovnih sredstev, da so zdaj ceste kljub sunkovitemu porastu prometa po številu in obremenitvi in razmeroma velikem pomanjkanju denarja v primernem stanju in zagotavljajo varen in normalen promet. Danes si cestni delavec, enako kot delavec v vseh drugih delovnih organizacijah, s svojim delom določa svoj osebni dohodek, skratka, ureja si življenje v kolektivu in svoj osebni standard.

Dosedanji uspehi so zadostno jamstvo, da lahko samo s poglobljenim delavskim samoupravljanjem pričakujemo še boljše stanje cest in tudi boljše razmere cestnega delavca. Delavsko samoupravljanje pa hkrati preprečuje nekdanje običajno administrativno-birokratsko razdeljevanje denarja za vzdrževanje in obnovo cest, kar je v preteklosti vodilo v neena-kopravno modernizacijo razvoja cest.

Dosedanja zakonodaja še ne omogoča, da bi cestna podjetja programirala razvoj in modernizacijo cest za daljše obdobje, ker je materialna osnova oziroma dotok finančnih sredstev, ki jih prispevajo uporabni-

nem območju, tudi neposredno vračalo za vzdrževanje in modernizacijo cest tega področja. Cestna podjetja so celo prepričana, da bi s takšno delitvijo denarja uspela poleg boljšega vzdrževanja in modernizacije prihraniti še zadostne vsote za novogradnje, ki jih povsod zaznavamo v tako nujni potrebi.

Celjsko cestno podjetje se dobro zaveda, da je kot lastnik cest kot svojih osnovnih sredstev, ki so ved-

Del asfaltiranega cestišča na cesti Rimske Toplice—Zidani most. Cudovito se vije cesta ob Savinji pod grički in hribi v slikovitem kanjonu.

no bolj izpostavljene naraščajočemu prometu, odgovoren za vzdrževanje teh osnovnih sredstev in na celotnem območju zagotavljati nemoten in varen promet. Med svoje večje naloge šteje vsekakor modernizacijo ceste Mestinje—Podčetrtek—Kumrovec, ki bi povežala naše območje z republiko Hrvaško. Ta zveza bi bila gospodarsko in turistično koristna in bi znatno olajšala prevoz, ki je po zdajšnjem cestišču skoraj nemogoč, pa tudi vsi obvozi so slabi oziroma vsaj odročni.

Druga cesta, ki bi bila prav tako nujna in bi prvo dopolnjevala, bi bila Rogaška Slatina—Rogatec—republiška meja. Ta bi bila sicer

Vgrajevanje zadnje plasti tampona na cesti Rimske Toplice—Zidani most. Na marsikaterem odseku je bila potrebna naj sodobnejša mehanizacija, da so mogli uravnati skalovit teren.

predvsem koristna za zdraviliški turizem, a nič manj za tranzit in sploh za zvezo s sosednjo republiko. Za razvoj turizma bi bila odločilna tudi dokončna ureditev ceste v Logarsko dolino, ki pa bi hkrati z obrobniimi priključki pomenila veliko korist predvsem gozdnemu gospodarstvu. Naštevali bi lahko še razne druge potrebe, toda če pomislimo na sredstva, ki so določena z omenjenimi predpisi, lahko ugotovimo, da je z

njimi komaj mogoče redno vzdrževati in obnavljati obstoječe ceste. Zaradi tega so ostali doslej tudi vsi — bodisi eno- ali večletni načrti samo v mislih in jih je mogoče le delno uresničevati, večidel z dobro voljo in lastnimi sredstvi posameznih občinskih skupščin.

Predvsem kritično je stanje cest tretjega reda, med katerimi je moderniziranih komaj 11,5 odstotka. Toda prav to so ceste, ki so odločilnega družbenega in gospodarskega pomena za posamezne občine na našem območju, ki je zanje zaradi ključa delitve dohodka še manj denarja kot za ceste prvega in drugega reda. In prav tu lahko posebej poudarimo, da bi bile ceste tretjega reda še dosti slabše, če ne bi imele posamezne občinske skupščine toliko interesa, da z dodatnimi sredstvi pomagajo urejevati te ceste.

V kolikor se ne bo spremenilo drugačno razmerje v delitvi dohodka od goriva in prometnih taks, se bo stanje cest glede na vedno močnejši promet še poslabšalo. Dosedanje modernizacije so namreč že dotrajale, saj smo jih gradili medfazno in računali na postopno učvrstitev zgornjih asfaltnih plasti.

To pa ni več problem samih cestnih podjetij in neposrednih uporabnikov cest. Potrebno bi bilo, da bi se vsi skupaj enakovredno zavzeli za bolj ustrezno delitev dohodka od goriva, kar bo preprečilo katastrofo na cestah, ki ne bodo več kos prevzemati obremenitev naraščajočega prometa.

Daroval(a) 100 tisoč din

Komorni moški zbor se je kmalu po svoji ustanovitvi — od tega bo skoraj dvajset let — močno priljubil posameznikom in kolektivom. Vzroki za to priljubljenost so gotovo najprej družbeni razlogi, ki žive v tem, vedno mlademu zboru. Še bolj pa priteguje njegova pripravljenost, da lahko vsak čas in povsod zapoje kako narodno ali umetno pesem za vsako priložnost. Toda od vsega je — po dosedanjih ocenah sodeč — največ vreden njegov odnos do lepe pesmi, čeprav je le-ta v primerjavi s prvima dvema kvalitetama najtežje izmerljiv. Največkrat je za tako oceno potreben glas strokovnjakov, muzikologov in glasbenih kritikov, redkeje — zatem pa tembolj prepričljivo — pa

glas kulturnega srca. Tako kulturno srce, ki bije neznano kje, a vendar med nami v Celju, je te dni sklenilo, da izrazi svoje tiho spoštovanje lepe pesmi s tem, da pokloni Komornemu moškemu zboru sto tisoč starih dinarjev...

Bilo bi kramarsko vsiljivo, če bi plemenitega darovalca, »ki ljubi lepo petje«, postavljali za vzgled, da bi zbor spretno razbremenili skrbi za denar, toda lahko pa ga pozdravimo kot glas kulturne sredine našega mesta, kot glas, ki obvezuje tako tiste, ki nagrajujejo kulturno-umetniške stvaritve, kakor sam zbor, da ne ostane svojemu ljudstvu dolžan ne ene pesmi.

Iskrema hvala neznanemu dobrotniku!

G. G.

Graččina se podira

V sredo se je v Višnji vasi pri Vojniku podrl del znane graščine iz zgodnjega 17. stoletja. Poškodovani sta dve stanovanji, v skrbih dve družini, kup kamenja in ometa pa je sramota za celjsko občino. Graščina v Višnji vasi ni edini zgodovinski spomenik, ki se mu obeta enaka žalostna usoda, saj je mnoge že tako naglodal zob časa, da jih bo nemogoče ohraniti rodovom. Graščina, ki jo omenjamo, ima poleg tega še dva »gospodarja«, zato je tem manj ali pa tem bolj razumljivo, zakaj se ji je to zgodilo. Stanovalci so sicer že večkrat opozorili, da se bo graščina zrušila, vendar menda niso potrkali na prava vrata.

Zanimivo je, da je direktor Stanovanjskega podjetja v

Celju Vlado Crešnik prepričan, da bo graščino slej ko prej tako treba podreti, ker je propadla že tako daleč, da je ne bo mogoče več popraviti. Direktor zavoda za spomeniško varstvo v Celju Ivan Stopar pa je prepričan, da je graščina še vedno dragocen zgodovinski spomenik in da bi le morali kaj storiti, da bi jo obvarovali pred dokončnim propadom. Sicer pa — tovariš Stopar je za prihodnje številko Celjskega tednika obljubil tudi obsežnejše poročilo o stanju in problemih spomeniškega varstva na našem območju. Upamo, da bo vse to kaj zaleglo in da od danes pa do dokončne odločitve ne bo minilo toliko časa, da se bo stanovalec podrl nad glavo še preostali del graščine.

Preurejeni prostori, bogatejša izbira

Ljudski magazin bo spremenil svojo notranjo podobo — Samoizbirni način prodaje — Razširjen konfekcijski oddelek — Več prostora za električne aparate — Otroci, pridite — Povečane zaloge — Adaptacija vredna 100 milijonov — Obsežne preureditve in vendar neprekinjeno in neokrnjeno poslovanje.

Kristal je vedno najprimernejše darilo. In v Ljudskem magazinu so z njim bogato založeni

Potrošniki Celja in bližnje, pa tudi daljnje okolice zelo radi obiskujejo trgovino trgovskega podjetja na debelo in malo »Tkanine-Galantarije« Ljudski magazin. To ne samo zaradi tega, ker v njej lahko dobijo vse, kar jim je potrebno za njihov dom, za družino in tudi za priložnostne nakupe, temveč tudi zato, ker jim v »Ljudskem magazinu« pričakujejo prijazni prodajalci, ki skušajo ustreči vsaki njihovi želji. To je namreč njihovo najpomembnejše delovno vodilo. Zato je kolektiv »Tkanine-Galantarije« tudi dovolj zgodaj ugotovil, kaj obiskovalce njihove osrednje trgovine najbolj ovira pri izbiri. To je — prostor. Med močno napolnjenimi policami in stojali potrošnik ne more dovolj hitro najti tistega, kar potrebuje in ko se končno le odloči, izbere, dobi račun, se ustavi še v vrsti pri blagajni. Ko plača, se spet vrne po blago in s tem izgublja svoj dragoceni čas. Zato so se v podjetju že pred leti odločili, da je treba najti rešitev in potrošniku ponuditi sodobno, hitro in zanesljivo postrežbo. Pripravili so nekaj zanimivih variant preureditve Ljudskega magazina, med katerimi je zmagala ta, ki jo bodo začeli realizirati kmalu po novoletnih praznikih.

NOVA TRGOVINA V SEDANJI STAVBI

Čisto upravičeno lahko zatrdimo, da bo po vseh preureditvah, dopol-

nitvah in spremembah, v sedANJI stavbi »Ljudskega magazina« nova trgovina. Zamenjali bodo namreč vso opremo, uredili sodobnejšo razsvetlavo, razširili prodajni prostor (pridobili bodo okrog 250 kvadratnih metrov), postavili več blagajni in podobno. Vsa ta dela bodo terjala okrog sto milijonov dinarjev, ki jih je kolektiv odločil v ta namen v dobri veri, da se bodo številni kupci še zadovoljnejši vračali v svojo trgovino — »Ljudski magazin«.

Najpomembnejša sprememba v preurejenih prostorih bo vsekakor nov, sodobnejši način strežbe. Ker bodo pridobili več prostora, imeli sodobnejšo opremo, bodo lahko uvedli samoizbirni način poslovanja, pri katerem si kupec z lahkoto ogleda ponujeno blago in se zato tudi lažje odloči. V ta namen bodo nekateri oddelki močno razširjeni, kar velja zlasti za konfekcijski oddelek, ki mu bodo namenili skoraj vse nadstropje, pa tudi oddelek, kjer prodajajo električne stroje, ki dobi širši življenjski prostor. Mamice in najmlajši pa se bodo verjetno prav posebej razveselili zanje najbolj privlačnega oddelka »Ljudskega magazina« — oddelka z otroškimi igračkami, ki jih bo v preurejenih prostorih pričakal lepše in bolje opremljen. V Ljudskem magazinu so se namreč odločili, da bodo ta oddelek razširili kljub temu, da prodaja otroških igračk ni najbolj rentabilna. Toda, pravijo, za veselje otrok je vredno tudi kaj žrtvovati.

Radji bi omenili še eno novost, ki jo bodo verjetno navdušeno sprejeli tisti, ki si pravkar opremljajo dom

kjer bodo preproge obešene tako priročno, da si jih bodo kupci lahko ogledali petdeset hkrati. Naprava, ki jo bodo uvozili, je na oko podobna nekakšnemu velikanskemu katalogu in ko ga bo kupec »prelistaval«, si bo lahko ogledal vseh petdeset preprog, ki bodo visele na stolu. No, stojala sicer še ni tu, vendar upamo, da ga bodo zares uvozili.

Kljub zahtevnim preureditvam, pa se bodo v Ljudskem magazinu potrudili, da bodo kupci v njem le še spoznali sedanjo trgovino. Oddelkov namreč ne bodo veliko premesčali in bodo potrošniki lahko našli artikole, ki jih bi želeli kupiti, v dosedanjih nadstropjih. Tudi števila zaposlenih ne bodo bistveno spreminjali, kajti predvidevajo, da bo v boljših delovnih pogojih možno doseči tudi višjo storilnost. Potrošnike pa bo v urejenih prostorih presenetilo tudi dejstvo, da bodo kupljeno blago izstavili pri blagajni in se jim torej ne bo treba vračati v oddeleke.

IN VENDAR — NEPREKINJENO POSLOVANJE

Med obsežnimi preureditvenimi deli, saj bodo zazidali tudi sedanji svetlobni jašek in zamenjali ves pod, pa bo trgovina »Ljudski magazin« redno poslovala. Za to so se odločili zategadelj, ker vedo, da bi bil mnogi njihovi zvesti obiskovalci razočarani in prikrajšani, če bi trgovino zaprli za ves čas preureditve. Seveda pa v tem času ne bodo mogli poslovati v vseh prostorih. Tako bodo najprej zaprli drugo nadstropje — oddeleke bodo prenesli v pritličje in prvo nadstropje — nato bodo, ko bo usposobljeno drugo, izločili prvo nadstropje, pritličje pa bodo preuredili v dveh etapah. Kljub temu, bodo obdržali vso dosedanjo

mnogi proizvajalci inventure, pa je zato težje obnoviti zalogo. In vendar se bodo v Ljudskem magazinu potrudili, da letos ne bo tako in da bodo potrošniki tudi pred prazniki lahko izbirali novoletna darila med bogatim asortimanom izdelkov. Bole bodo založili konfekcijski oddelek, zlasti oddelek z blagom z nižjimi cenami, oddelek s perilom, igračkami in otroško konfekcijo itd. Radi bi vas opozorili predvsem na tisti oddelek v prvem nadstropju Ljudskega magazina, kjer prodajajo blago po znižanih cenah. Mnogi med temi artikli so namreč brez napake, zato lahko v tem oddelku opravite zelo dober nakup.

»DEKOR« — TRGOVINA ZA POHISTVENO OPREMO

Druga poslovalnica trgovskega podjetja »Tkanina-Galantarija« je Dekor v Stanetovj ulici. Celjani to lepo specializirano trgovino dobro poznajo, saj se postavlja s čudovitimi preprogami in oblogami za tla, vsemi vrstami posteljnega perila, zaves iz najrazličnejših materialov, prtov in prtčkov, brisač in podobnih prepotrebni potrebnih za dom in gospodinjstvo. »Dekor« je poslovalnica, kamor posebej radi zahajajo mladoporočenci, ki si opremljajo stanovanje in dom, saj najdejo tam tudi različno tapetniško blago in še marsikaj drugega, kar bo dopolnilo njihov novi dom.

V teh dneh so v »Dekorju« močno izpopolnili izbiro, saj so vključili vanjo kompletno zalogo izdelkov tovarne Jarše, ki si je pridobila velik ugled po svetu in doma. Zatorej, če boste izbirali novoletno darilo za prijateljico ali sorodnico, ne pozabite na poslovalnico »Dekor«, kjer imajo celo vrsto izdelkov, ki jih bo vesela vsaka skrbna gospodinja!

»TKANINA-GALANTERIJA« VABI K SODELOVANJU

Kolektiv trgovskega podjetja »Tkanina-Galantarija« vabi potrošnike, da jim sporočijo svoje mnenje o predvideni preureditvi, prav tako pa tudi, da jih opozorijo na dosedanje slabosti in napake, saj jih bodo le tako uspešno odpravili — v zadovoljstvo kupcev in tudi sebi v veselje.

MISLI

NEUMNE MISLI SE VSAKEMU VRTIJO PO GLAVI, TODA PAMETNI JIH ZAMOLCI.

DVE LETI POTREBUJEMO, DA SE NAUČIMO GOVORITI, PETDESET, DA SE NAUČIMO MOLCATI.

GENTLEMAN JE MOSKI, KI JE VSAJ VČASIH TAKSEN, KAKRŠEN NAJ BI BIL VEDNO.

Okrašeno pročelje stavbe Ljudskega magazina za novoletne praznike

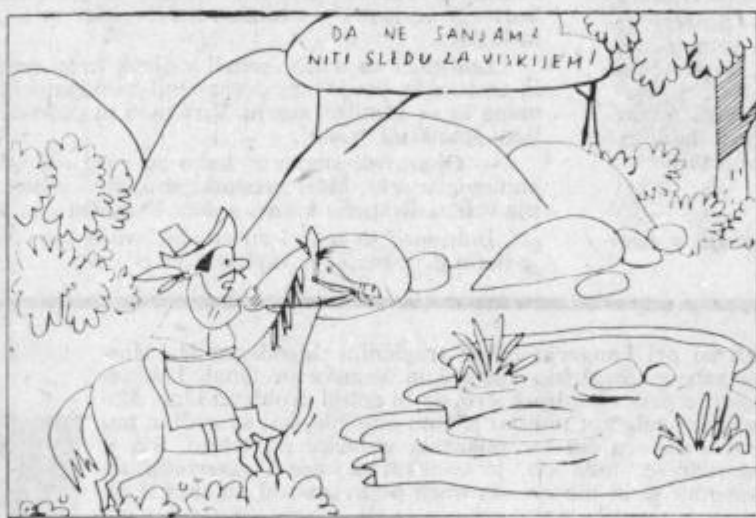
ali stanovanje. Preproge so nepogrešljiv kos opreme in ker ponavadi niso poceni, je odločitev, katero in kakšno preprogo bom izbrali, prav gotovo ena najtežjih. V Celju preprog ni lahko kupovati tudi zategadelj, ker so ponavadi zvit in je težko oceniti njihov izgled. V »Ljudskem magazinu« pa bodo našli prostor za izredno posrečeno stojalo,

zalogo in kupci bodo lahko tudi takrat dobili vse tisto, kar so kupovali v Ljudskem magazinu doslej.

OBOGATENA ZALOGA ZA NOVOLETNE PRAZNIKE

Okrog novoletnih praznikov potrošniki ugotavljajo, da založenost trgovin zelo upada. To je dokaj razumljivo, saj imajo v teh dneh tudi

TAKŠKAPRIPRAVILHO

ZABAVNI

HUMORESKA Nesrečen človek

Sem zelo nesrečen človek, ker vedno povem tisto, kar mislim. Na prijazno vprašanje odgovorjam tako, kot je treba. Drugačen smisel, razne nianse, namigovanja in formalnosti so zame španska vas.

Poglejte! Srečal sem znanca, ki me je mimogrede, kar med hojo vprašal:

— Zdravo, kako kaj zdravje? Znanec se je smehljaj in hotel naprej. Jaz pa sem ga zgrabil za rokav:

— Kako je zdravje, vprašaš? V boku me nekaj zbada, v senčih me kljuje da mi leva veka kar trepeče... In če ne bi dobro ovil vratu...

Znanec je skomignil. — In ravno mene si izbral, da mi vse to referiraš? — Tako se je izvlekel in šel svojo pot.

Cudak. Saj me je vendar on sam vprašal o mojem zdravju. Imel sem tudi dekle. Kak te den pred poroko me je vprašala:

— Povej mi, ali je res, da v tem kraju ni lepše kot sem jaz?

— Kaj ti je vendar, sem odgovoril — Seveda so lepše. Imaš nos kot mali škorpionček, ušesa ti štrlijo in vrat imaš dolg. Toda takšno te imam rad in ni mi mar za druge.

Ni me poslušala do kraja. Odšla je in ni mi nikoli oprostila. Zakaj? Vprašala me je in in jaz sem ji odgovoril.

Nedavno je bil v našem oddelku sestanek delavcev. Zaslisevali so mojega prijatelja Slavka, ker je bil na delovnem mestu v rožicah.

— Prosim vas, ne sodite mi prestrogo, je prosil prijatelj. Nikoli se še nisem poprej napil. To je bilo prvič, moj prijatelj lahko potrdi, da govorim resnico, je pokazal na mene.

— Takoj bom zračunal, sem dejal... — Lanj na moj rojstni dan... potem v parku na sprehajališču mladine... potem v klubu na plesu... potem... no mislim, zgodilo se je kakšnih sedemkrat kolikor vem.

Od takrat me Slavko tudi pogleda ne več. Zakaj. Vprašal je in jaz sem odgovoril.

Grem zadnjič skozi park in srečam mater, ki je vlekla za roko porednega sinka:

— Če me ne boš ubogal, Peterček, te bo tale stric stlačil v vrečo in te zaprl v klet. Ali ne, da boste?

— Ne, ne bom ga, sem odvrnil. — Prvič nimam vreče, drugič nimam kleti in tretjič se mi mu di v kino.

Mamica se je razburila:

— Da vas ni sram. Mešate se v vzgojo mojega otroka. Nesramnost! Bila je užaljena. Zakaj? ... To zgodbo sem napisal in in jo odnesel uredniku našega pokrajnskega časnika. Položil sem jo pred urednika in se ponosno vzravnal:

— To je po moji sodbi najbolj zanimiva zgodba v svetovni literaturi. Boljše niste nikoli prečitali, ali pa morda ste?

Urednik je bežno preletel vrstice in nadaljeval:

— Cital sem mnogo, mnogo boljše. Tale vaša nima ne vsebine, ne poante, jezik je suhoparen, tema površno obdelana... Tudi on govori tako kot misli. Odgovarja tako, kot je treba. Drugačen smisel, razne nianse, namigovanja in formalnosti so mu španska vas! Nesrečen človek — tako kot jaz.

German Probiz

Zmeda na bojišču

— Mister Marshall. Zaenkrat bi bilo najbolje, če oba molčiva o najdbi. Odkritje obdrživa zaenkrat zase. Najprej morava dobro premisliti, kaj nama je storiti. Naj bo to najina skrivnost. Velja, mister Marshall?

— Velja, je prikimal James in segel bogatašu v roko. Zdelo se mu je, da je iz njegove roke izginil navajeni občutek podložnosti, kadar je segal Sutterju v roko. Njegova dlan je zdaj stiskala mošnjiček v širokem žepu suknje. V mošnjičku je bil majhen zaklad, delček tistega, ki ga je on, James Marshall, odkril. Soglašal je s Sutterjem, da je treba skrivnost obdržati zase, jo skrivati pred vsakim. Zgodilo bi se lahko, da bi mu kdo sledil, ga napadel in oropal.

Marshall se je poslovil, zajahal in odjezdil iz Sutter Forta. Dan se je že nagibal k večeru. Ko je jezdil med gričevje in opazoval zlatorumena žitna polja, ki so valovala v osvežujočem vetru, mu je razganjalo prsi. Vsak klas, vsaka travica je bila zlata. Pot pred njim je bila v soncu kot zlata, celo prah pod kopiti njegovega konja. Zlata zemlja! Zlati tokovi voda! Zlata dežela! Bil je prepričan, da je jezdil po brezmejni zakladnici polni zlata. Vse to je pravzaprav njegovo. Seveda je! Kako bi ne bilo, saj je vendar on tisti, ki je odkril zaklad, on, James Marshall.

James je kot v sanjah preplaval daljavo med Sutter Fortom in American River, ki se je ob sončnem zahodu kopala v zlategem lesku. Ta opojna mavrica od rumenega do oranžnega pa je vse bolj postajala rdeča, potem se je prelila v vijoličasto, pa v sivo in končno v brezbarvje teme.

II. ZLI CARI

Minula sta dva meseca in John Sutter si še vedno ni bil na jasnem, kaj naj stori, James Marshall pa je ob American River ljubosumno čuval svojo skrivnost. Toda njegovi delavci je niso. Nadzornik Peter Wimmer je v Brannanovi štacuni v Sutter Fortu izblebetal vse, kar je vedel in drugi delavci tudi niso zamudili nobene priložnosti, da ne bi govorili o najdbi. V začetku govorice niso imele velikega odmeva, toda beseda zlato je bila kot iskra, ki je padla v suho podles. Najprej je tlelo, potem je zagorel droben plamenček, ki se je nazadnje razširil kot strašen gozdni požar.

Iskra je padla tudi v mehikansko vas onstran gričev, ki je šele kratak čas nosila ime San Francisco. Ime je vasi nadel ameriški pionir, ki so mu zaradi zaslug zaupali dolžnosti župana in sodnika. Iz San Franciscosa je krenil na pot po notranosti dežele prekljasti in klepetavi trgovec Sam Brannan, da bi poizvedel

kaj več o govoricah o zlato. Sam je v rečnem produ American River nalovil nekaj zatega prahu in ob vrnitvi domov ustavljal vsakega, ki ga je srečal in razlagal z vpijočim glasom:

— V Rio de los Americanos je zlato! Pri Sutterjevi žagi — zlato! Čisto, zares zlato! —

Razumljivo je, da je novica prišla tudi v uredniško sobo California Star, majhnega tednika, ki je izhajal v San Franciscu. Lastnik in urednik časnika Kemble je sprva novico smeje zavrnil, ko pa jo je moral vedno znova poslušati in ko je dobil na uho tudi nekaj podrobnosti, se je za vso reč začel zanimati. Sklenil je, da bo poizvedel, kaj je pri vsem tem res in kaj ne. Tako se je lepega dne z dvema prijateljskima znašel na palubi enojambornice, ki jo je Sutter najemal za prevoz lesa in živalskih kož.

Ves teden so potovali na »Ameliji« po Sacramento River navzgor in končno pripluli do prirodnega pristanišča. Tu ni bilo ničesar, kar bi spominjalo na urejen pristan, pa se je vendar ta košček ob reki ponašal z bahavim imenom Embarcadero. Ko so se privezali in izstopili, so videli Indijanca, ki je na vrat na nos zdirjal v daljavo.

— Le kaj mu je, divjaku? je vprašal Kemble. — Smo mu mar pognali strah v kosti?

Kapitan Amelije se je muzal: — To je eden tistih Indijancev, ki Sutterja ubogajo na mig. To je udomačeni divjak. Tekel je, da bi poročal o našem prihodu. Kar mirno počakajmo!

Cez nekaj časa se je Indijanec vrnil. Spremljal ga je mehikanski cowboy, oba pa sta za povodce vlekla za sabo osedlane

- 7 -

konje. Jezdne živali so bile namenjene potnikom za ježo do Sutter Forta. Kemble je s prijateljskima in meksikanskim črednikom odjezdil čez griče in ko so prispeli v trdnjavo, jih je pričakal in pozdravil John Sutter.

Sutter se je kot gostitelj čutil počaščenega. Z izbrano vljudnostjo je v Novi Helvetiji — Novi Svici — sprejemal vsakega gosta. Svojo naselbino je imenoval po starem kraju v Evropi, od koder je prišel v novi svet.

Gospodar trdnjave je povabil goste za dolgo mizo na verandi. Potem je zaploskal in tako dal vedeti indijanski kuharici naj postreže. Servirali so kuhano govedino v fižolovi omaki, ki je vsem izredno teknila. Med kosilom je Kemble z gostiteljem navezel pogovor.

— Po San Franciscu se širijo govorice, je dejal, — da je pri vaši žagi nekdo našel zlato. Je to res, mister Sutter?

Sutter, ta izklesani Švicar srednjih let, se je komaj opazno namrdnil, dvignil košate obrvi visoko pod čelo, potem pa skomiznil z rameni in se omalovažujoče nasmehnil:

— Res je, gospod Kemble. Moj tesar je našel nekaj zrnc ... Nimam pa nobenega pojma, koliko je te reči v reki. Morda le malo. Če pa želite videti najdišče, gospoda, lahko jutri pojezdimo tja. Velja?

— Na lepša hvala za vašo prijaznost, gospod Sutter. Zelo radi sprejemamo vašo ponudbo, se je zahvaljeval Kemble. — Tudi jaz ne verjamem, da bi odkritje pomenilo kaj velikega, toda v San Franciscu je novica dvignila oblake prahu. Rad bi v svojem časniku objavil poročilo, ki bi bilo resnično. Če vam res ne bomo v nadlego, pojdemo z vami.

Drugo jutro so se odpravili na pot. Gostje so morali zadrževati konje, da so ujeli korak z gospodarjevo živaljo, kajti Sutter je jezdil mulo. Med ježo je Kembelov tovariš povpraševal:

— Koliko ljudi imate na vaši velikanski fermi, gospod Sutter?

— Hm. Težko bom odgovoril, dragi prijatelj. — Sutterjeve oči so se svetile od samovšečnosti. — Včasih sam ne vem točno, koliko jih je. Po približni presoji jih bo okoli dvesto, ob žetvi pa jih imam tudi po petsto. Ljudi kot so pastirji, drvarji, tesarji, lovci, traperji, strojarji, tkalci, kovači, vrtnarji in hišni posli imam celo leto pri hiši. Lahko ste videli, da je pri nas pravi Babilon. Imam ljudi iz Evrope, z ameriškega zahoda, Mehikance, Indijance, črnce, Havajce, celo Kitajce.

— Kako opravljate mlačev, mister?

Debeli farmer je rade volje pripovedoval o življenju v njegovem malem kraljestvu.

- 6 -

- 8 -

— Vse opravimo sami. Morali bi enkrat na lastne oči videti mlačev. Ves mesec vozimo zrelo žito v ograjen prostor tam zgoraj v hrbihi. Ko je spravljen zadnji snop, spustijo Indijanci divje konje v ogrado. Z vpitjem in streljanjem vzpodbujajo živali v divji tek v krogu. V eni uri zmlati tak trop divjih konj tudi po dvatisoč škafov pšenice. Da, da, včasih smo Kalifornijci le boljši in hitrejši od vas vzhodnjakov.

Medtem je skupinica jezdecev prispela do American River. Nekaj dni prej je močno deževalo, zato je bila reka narasla. Zaradi prehitrega toka vode žaga ni obratovala.

James Marshall je temačnega obraza stopil prišlecem naproti. Nekam nezaupljivo je gledal tujce. John Sutter, ki je bil prepričan, da tesar ni znal brzdati jezika, se je zabaval, ko je videl mrzovoljnega možakarja. Z očitno škodoželjnostjo ga je podražil: — Tite spoštovani gospodje bi radi občudovali zlate rudnike, mister Marshall!

— ... br dan!, je nerazločno zamomljal James v pozdrav. Tesarski mojster je bil jezen, da se skrivnostni ni dala prikriti. Med drugimi je za to krivil tudi bogatega Sutterja.

— Kje ste našli zlato, mister Marshall?, je poizvedoval časnikar z ljubeznivim glasom.

Marshall mu ljubeznivosti ni vračal. Suho in odsekano je odgovoril:

— Kopljite pač kjer koli mislite, da bi ga lahko našli.

Tujci so se presenečeno spogledali ob tako nedoločnem odgovoru, zmajali so z glavami in šli k odvodnemu jarku. Iskali so debelo uro, potem pa izgubili zadnjo trohico potrpljenja. Samo eden je našel drobno in tanko zlato luskinico.

V dolini med griči se je naglo stemnilo. Gostje iz San Franciscosa so zavzeto zrlji v temo, ki je obkrožala osvetljen prostor okoli ognja ob reki. Iz teme so v parih ali pa v troje prihajali Coloma Indijanci. Colomi so imeli navado, da so vselej prišli pozdravit Sutterja, če je prišel v bližino krajev, kjer so imeli svoje wigwame in lovišča.

Indijanci so molče sedeli v širok krog na meji med ognjem in temo. Čez čas je nenadoma šinil na noge nekdanji poglavar plemena in se približal ognju. Vzravnan in ponosen je začel v polomljeni španščini svariti.

— Opazovali smo vas, kako so vaše oči iskale težko rumeno kamenje v reki. Moji predniki so dobro vedeli kje je tega kamenja veliko. Rumeno kamenje leži v vodi in v zemlji.

Indijanec je zdajci spremenil svojo držo. Njegov obraz je dobil prijaznejše in dobrohotne poteze.

iz Kölna

zbirališče huliganov. Monika je pogosto, iz tedna v teden menjavala zaposlitev, naposled je ušla od doma in stanovala z Margareto kar pri Langerjevih.

Nekoga dne je Monika dobila službo prodajalke kruha. Bila je zelo zadovoljna. Tudi stanovala je tam. Toda zvečer je smela zdoma samo do devetih, ko je v beatniškem klubu postalo šele prav vroče. Zamudila je nekajkrat in spet je bila na cesti. Spet je šla k Margareti. Mati je med tem zvedela, kaj je bilo in Monika je morala domov. Mati se je odločila za strogost. Pretepla je hčer in jo obsodila na zmanjšane obroke hrane. Morda bi bilo tistikrat boljše, če bi poskusila enkrat z veliko ljubezni?

Spet je Monika našla delo v neki pekarni. Imela je lepo sobico in zvečer je smela ostajati zunaj do desetih. Toda zdaj je prihajala Mar-

garet. Ob sobotah so pri Langerjevih prirejali divje zabave. Siegfridova mati je med tem že prišla iz zdravilišča, toda ponoči je spala kot ubita. Monika se je dva meseca čez teden izogibala Margarete, toda ob sobotah ... Ob sobotah je ni nič zadržalo. Naposled se je pustila pregovoriti, da je pustila službo v pekarni in šla z Margareto za perico v neko kölnsko bolnišnico. Tudi stanovala je z njo, toda skrivaj. Ko je prišlo to na dan, sta obe morali na cesto.

Zdaj sta se povsem preselili k Langerjevim. Od živčno bolne Langerjeve sta izvabljali denar, jemali njeno hrano in jo od dne do dne bolj zapostavljali. Včasih sta ženo tako dolgo pretepli, da jima je naposled dala kakšno marko. Ko je Siegfried hotel narediti poleg Margarete še Moniko za svoje dekle, se mu je leta uprla. Bila je obupana. Spala je na tribuni nogometnega stadiona, toda domov ni več marala ...

Spet jo je Margret pokovala, izgledila spor z mladim Langerjem. To je bilo nekaj dni pred zločinom. Dan

pred tragičnim dogodkom sta Margareta in Monika pretepli Langerjevo, da bi dobili drobiž za kino. Mati je sinu potožila, kaj se godi in mu pokazala modrice po telesu. Sin ji je svetoval naj gre k zdravniku, toda obeh podivjank ni napodil. Langerjeva je šla k zdravniku, povedala od kod poškodbe, zdravnik pa je napisal prijavo in jo poslal policiji.

Ko se je Langerjeva vrnila, sta Monika in Margareta — imeli sta svoj ključ — gospodarili po stanovanju. Margareta je iskala denar, Monika pa je pripravljala jestvine. Obe sta bili vso noč zunaj, obe lačni in utrujeni. Langerjeva je začela vpti, braniti svoje imetje. Pri prerinanju ji je padel iz žepa izvid zdravniška. Dekleti sta ga prečitali ... potem se je zgodilo tisto, kar smo zapisali na začetku.

Pred sodiščem sta bili sami, z njima pa simbolično svet odraslih, otroštvo brez toplega doma, mrzla avtoriteta družbe brez človečnosti. Moje je maševanje — govori v mladostnika prerasel otrok — in ne ve, kaj govori, niti kaj stori.

Zastarela in nevozna vozila sovske vojske so zatrpala še redke vzdrževane ceste za urejen umik.

Prihodnjič:
POVELJA V PRAZNO!

ZIMA, ZIMA BELA...

BREZ BESED

POZOR! ZAČETNIK!

POZOR! OVINEK!

EH, TA MOJ FANT. VEDNO JE BIL ORIGINALN!

● Za praznik republike, 29. novembra, so v velikanški betonski pregradi v kanjonu reke Drine blizu Bajine Bašte zagrmeli generatorji tretje največje jugoslovanske hidrocentrale.

● Kadar nekaj nastane, nastane je zgodilo tudi z Drino, eno najlepših račun česa drugega... Tako se ših, najbolj romantičnih in divjih jugoslovanskih rek, Drina je ukroćena, 35 kilometrov dolgo umetno jezero je zalilo nekdanje brzice, slapove, tolmane, čeri in vrtince.

● Če omenjamo splavarstvo, si ljudje ob obeh bregovih Savinje ne hote prisvajamo ta izginiti poklic. Pa ni tako. Po Drini je nekoč rezalo razpenjene valove veliko več splavov. O tem nam v svoji reportaži pripoveduje časnika BORISLAV LALIĆ:

Ogromna betonska pregrada hidrocentrale »Bajina Bašta« je zaprla dolino. Zaključena je večstoletna epopeja drinskega splavarjenja, ki se je v zadnjih letih povežalo s turizmom in športom. V globini akumulacijskega jezera se je izgubila modrina kanjanske reke, zamrl je šum

Umrlo je flosarstvo na Drini

njenih slapov in vrtincev. Namesto tega brnijo pri jezui generatorji... Odmiranje splavarjenja na Drini se je začelo že pred dvema letoma, ko so iz rečnega korita zrasli temelji hidroelektrarne. Devetdeset metrov visok jez je zaprl pot splavom. Projektanti pač niso mogli rešiti splavarstva s pretočnim prekopom, kakršnega ima prva, pred desetimi leti zgrajena hidrocentrala pri Zvorniku. Tudi če bi žrtvovali milijarde dinarjev za tak pretok, bi bilo to brezsmiselno, kajti za jezero je med planinama Taro in Starim Vlahom Drina postala mirno, skoraj negibno jezero.

Toda privoščimo si skok v preteklost...

PO BRZICAH DRINE V ŠIRNI SVET

Pravo »flosarstvo«, ki je na Drini tako slovelo, je izumrlo že davno prej. To, kar je v zadnjih desetletjih pomenilo splavarjenje na Drini, je bilo povežano s turizmom, bilo je povežano s strastmi rečnega športa in ribolova. Turisti in ribiči so prihajali sem, da bi doživeli razburljive trenutke na splavih. Stari splavarji, pravi rečni volkovi, so bili že zelo redki. Svoje goste so na plovilih iz debelih brun spretno in varno vozili čez neštete brzice, čez razpenjene slapove in preko nevarnih vrtincev ter čeri.

Toda kdor je enkrat imel priložnost, da je preživel noć na obali raz-

penjene Drine, se grel ob tabornem ognju, se masil z ribjo čorbo in prisluhnil pripovedovanju starih flosarjev o davnih doživljajih na Drini, ta se ni mogel upreti želji, da bi spet prišel.

Poklic splavarjev pa zdaleč ni bil tako rožnat, kot ga je videl doživljaj turist. Tudi nastanek splavarstva ni prav nič romantičen. Ljudi, ki so zakrmarili na povežanem snopu hlođov in desak po Drini navzdol, ni vodila želja po razburljivih trenutkih na reki. Splavarjenje se je začelo v tistih težkih dneh, ko so sekire neusmiljeno krčile bogate gozdove v Bosni, Hercegovini in Crni gori, ko je Drina nosila bogastvo v daljnje kraje, v tuje tovarne...

V teh krajih takrat ni bilo cest. Drina je bila edina prometna pot. Po njenih pritokih Limu, Pivi, Tari in Čehotini so spuščali hlođe do Šćepan Polja, Foće ali Višegrada. Tu so jih povežali v splave in vozili po reki navzdol do izliva v Savo. Z velikimi napori, v snegu in dežju so drinski flosarji, ki jih je nevarnost spremljala na vsakem koraku, splavljali les v dolgih karavanah splavov

skozi kanjone podivjane Drine. Tako so generacije splavarjev ob majhni plaći, ob trdem kosu kruha zase in za družino opravljali svoj naporen poklic. Morda je prav zato splavarska pesem na Drini prepletena z zateglim ojkanjem, ki izraža prikrito žalost in odmev mrkih planin ter prastarih gozđov na obeh bregovih Drine.

REKA Z BURNO PRETEKLOSTJO

Drina, ta muhasta reka je vekovno zaustavljala vojske osvajalcev, bila je priča mnogih težkih spopadov. Sledovi teh dogodkov so ostali vidni do današnjih dni. Ob reki stražijo svojo lastno zgodovino trdnjave, utrjena mesta, mostovi in podobne zgradbe iz rimske, bogomilske in turške dobe. Za ime Drine je povežan marš srbske vojske v prvi svetovni vojni, ki je v zgodovini, umetnosti in tudi znameniti pesmi zabeležen kot »Marš na Drini«. Kako veličasten in grozljiv je na fotografiji ohranjen prizor prehoda partizanov čez Drino preko porušenega mosta! Koliko bitk, zmag in trpljenja se je odigravalo na bregovih reke in v

njenih vodah? Naj omenim samo tisto najtežjo, ki se je razbesnela na bregovih Sutjeske, ki se pod planinama Zelengoro in Magličem zliva v Drino.

Tako je burna preteklost reke prepletla in pretkala življenje generacij drinskih splavarjev.

Marš na Drino še ni dokončan in tudi še ne bo kmalu. Na zemljevidu bodo geografi morali vrisati 55 kilometrov dolgo umetno jezero, ki se razteza od Bajine Bašte do Višegrada, od obokov slavnega mostu, ki ga opeva naš Nobelov nagrajenec Ivo Andrić v svojem romnu »Most na Drini«. Drina, ki je nekoč nosila le splave, ima še veliko več moći v svojih nedrih. Na njej in njenih pritokih je mogoče zgraditi 19 hidroenergetskih objektov. Poleg hidroelektrarn Zvornik in Bajina Bašta bodo kmalu zgrajeni še dve; ena na pritoku Limu, druga na Pivi.

Nič več ne bomo potovali na splavih skozi kanjone Drine. Drina je zgubila veliko svojih prirodnih čarov, zgubila je mnoge svoje značilnosti... Industrializacija ima svojo ceno. Kjer nekaj nastane, nastane na račun česa drugega.

JUSTIFICIRANI

V gorati občini Čelinac v okolici Banja Luke v Bosni je že nekaj let kolovratil velik medved, ki si je preveć dobesedno predstavljal zakon o zaščiti redke divjadi. Iz leta v leto je postajal bolj nasilen — postal je pravi razbojnik. Vdiral je v hleve, pa tudi nekaj ljudi, predvsem šolskih otrok, mu je za las odneslo pete.

Letos poleti je bilo občanom čelinacke občine njegovi razbojništev dovolj. Množinsko javno mnenje je prevladalo manjšinskega, slednji so bili predvsem lovci. Na seji občinske skupščine so nad kosmatincem preklicali »domicil« in razpisali tiralicu ter nagrado na njegovo glavo.

Tristo kilogramov težak brundač je pred dnevi pritalcal pred puško

KOSMATINEC

lovca Zivka Topića, ki ga je (zvest svojemu priimku) krepko oplazil s svincom in smodnikom. Medved je stisnil rep (ki ga nima) med noge in jo uovrl po gozdu s tako hito, da je lomil manjše drevje. Lovci so mu sledili in ga izčrpanega do kraja do tolkli.

Mrcino so morali naložiti na drvarski voz in jo z zadružnim traktorjem pripeljati v občinsko središće. Tu je lovce in justificiranega medveda pričakal predsednik občine, množica občanov in jasno — vsi šolski otroci. Predsednik se je lovcem zahvalil, da so ljudi, predvsem pa otroke oteli strahu pred zverjo.

Omembe vredno je pri tej zgodbi to, da je bil občinski sklep z najmanj objektivne možnosti za realizacijo izpolnjen stoodstotno.

Za zimski šport
VETROVKE
BUNDE
 Zimski magazin
 CELJE

Zlođejevi mladenki

Langarjeva je sedela na zofi in začela kričati. Sedemnajstletna Margareta je zgrabila ruto in jo ovila ženski okoli vratu ter krepko vlekla za oba konca. Petnajstletna Monika je z dlanjo zapirala Langerjevi usta, da bi zadušila krike. Čez nekaj minut, ko je bila Langarjeva že čisto pomodrela, je Margareta omagala in velela Moniki naj nadaljuje. Monika je vlekla in vlekla za konce rute, dokler Langerjeva ni padla z zofe na kuhinjska tla... Potem je Margareta očitala Moniki, da je morilka. Mladolletni morilki sta vpili ena na drugo, naposled pa sedli in pojedli prazna jajčka ter pečenko.

sta dobili nadimek »zlođejevi mladolletnici«. Kriminalistom in psihologom je bila naložena naloga, da raziščejo ozadje odurnega zločina, ki sta ga zgrešili navidezno tako šibki in prikupni mladolletnici, ki sta bili obsojeni vsaka na deset let zopora za mladolletnike.

Kako so se spletale niti v mrežo njunega zločina najbolj razkriva izpoved petnajstletne Monike:

Monika, kot tudi Margareta, izhaja iz razdejanega zakona. Preveć skrbi se je nagradilo nad Monikino mater, da je bilo le še malo prostora za nežnost, za ljubezen in toplino. Monikin oče je živel blizu, a če ga je hći srećala in z njim govorila, jo je mati pretepla. Monika je v šoli dvakrat zaostala in ko je bila stara štirinajst let, je nastalo vprašanje, kam? Monika je hotela postati

frizerka, mati pa je bila mnenja, da bi si morala sama zaslužit kruh. Materina podpora je bila pač preskromna. Tako je Monika našla delo v bližnji tovarni in vseć ji je bilo tam. Čez dva meseca sta se v tovarni seznanili Monika in Margareta. Po prvem srećanju sta postali nerazdružni. Margareta je živila sama z očetom, mati ju je že pred leti zapustila.

Margareta je Moniki pripovedovala svoja doživljaja s fanti, toda petnajstletno Moniko to ni zanimalo. Njo je zanimal samo ples in beatniška glasba, fantje pa le toliko, kolikor so potrebni kot plesalci. Dneve in dneve sta dekletki preplešali v klubu, zamujali v službo, dokler ju niso odpustili.

Dekletki sta spoznali dvajsetletnega zidarja Langerja. Njegova mati je bila većidel po zdraviliščih, zato se je njeno stanovanje spremenilo v

Grozljiv zločin se je zgodil pred leti v Kölnu. Vsa Nemćija je bila vznemirjena, mladolletni morilki pa

FOTOKRONIKA: VODE SO GROZILE

Ljudje v Medlogu so morali prazniti kleti

Divji valovi so se penili ob sotočju Ložnice in Savinje

Med Savinjo in Ložnico je nastalo pravcato jezero

Savinja je predrla nasip in teče čez polja v Ložnico

Ulice med Savinjo in Ložnico v Medlogu so bile kot v Benetkah

Narasla Savinja je grozila in Celje je bilo v nevarnosti

RIBIŠKO DEKLE

NA SVETOVNEM TEKMOVANJU V LONDONU JE PRED DNEVI TEKMOVALO 49 LEPTIC IZ RAZLIČNIH DRŽAV SVETA ZA NASLOV »MISS SVETA«. ZA NAJLEPŠO JE BILA IZBRANA »MISS INDIJE«, TAKOJ ZA NJO PA JUGOSLOVANKA, NIKICA MARINOVIC. NIKICA JE HČI PREPROSTEGA RIBICA IZ DUBROVČKE RIJEKE. NIKICA SE NI ODZVALA LASKAVIM PONUDBAM MODNIH HČI V TUJINI. POSTATI ŽELI MODNA KREATORKA IN MANEKENKA MODNE HČI V BEOGRADU, KI JO JE OBLEKLA ZA NASTOP V LONDONU.

28 LETNA AMERICANKA SHIRLEY HAMBRICK JE BILA OČITNO PREOBILNA (LEVO). NJENA DEBELOST PA NI MOTILA SAMO NIENE ZENSKOSTI, TEMVEČ TUDI ZDRAVJE. VSAK ODVEČNI KILOGRAM JE ZANJO POMENIL SKRAJŠANJE ŽIVLJENJA. SHIRLEY, KI JE TEHTALA 144 KILOGRAMOV SE JE ODLOČILA ZA SHUJSEVALNO KURO POD ZDRAVNIŠKIM NADZORSTVOM. PO ŠESTIH MESAČIH ZDRAVLJENJA JE SHUJSALA ZA 14 KILOGRAMOV, PO ENEM LETU PA ZA NADALJNIH 39 KILOGRAMOV. DANES JE SHIRLEY SPET VITKA (NA DESNI), A PRI SHUJSEVANJU NI IZGUBILA ZDRAVJA, NASPROTNO, POBOLJŠALO SE JI JE. ZDRAVNIKI RAZLAGAJO NIENO DEBELOST S TEM, DA JE POSTALA MATI TAKOJ PO SPOLNI DOZORELOSTI IN DA SE JE MED NOSECNOSTJO PREVEČ RADA DO PREOBILICE NAJEDLA.

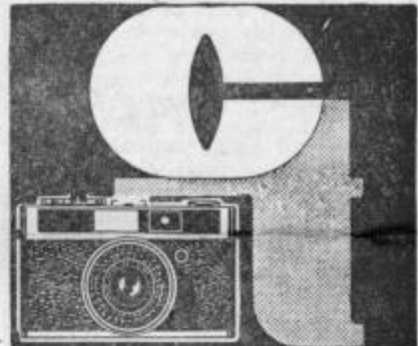
ELKE SOMMER, HOLLYWOODSKA ZVEZDA NEMSKEGA RODU IMA 600.000 NEMSKIH MARK LETNE PLAČE. KO JE NEDAVNO SPET BILA V NEMCIJI, SE JE PUSTILA PORTRETIRATI SLIKARJU REINHOLDU TIMMU V BERLINU. ELKE BAJE TUDI SAMA SLIKA IN JE ČELO V KALIFORNIJI PRIPREDILA RAZSTAVO. NAJRAJE PA RAZSTAVLJA KAR SVOJ ŽIVI ORIGINAL, KOT TU PRED OČMI MOJSTRA SLIKARSKE PALETE TIMMA.

RAZGIBAJTE SI MOŽGANE

POSETNIKA

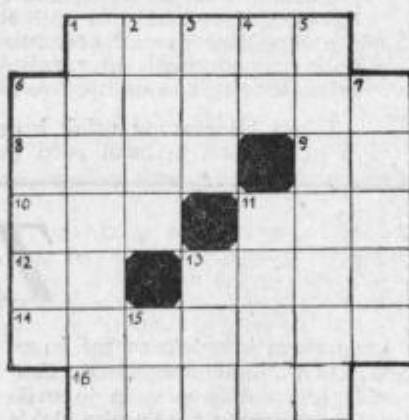
SONJA TOP

Iz katerega slovenskega mesta je doma? Sonja?

SAMO CE DOBRO POGLEDATE, BOSTE RAZLOČILI, KDO JE ONA IN KDO ON. DOLGI LASJE ENAKE BARVE IN KVALITETE POKRIVAJO OBE. GLAVI, DESNA GLAVA PRIPADA PEVCU IZ ANSAMBLA »ROLLING STONES« BRIANU JONESU, LEVA PA NJEGOVI PRIATELJICI ANTHI PALLEMBERG. JONES JE NEDAVNO GOSTOVAL V NEMCIJI, KJER SI JE ZA SPOMIN KUPIL ESOSOVSKO UNIFORMO TER ZELEZNI VITESKI KRIZEC.

MALA KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. enostavno vodno prevozno sredstvo, 6. salicilna kislina, ki preprečuje gnitje in vrenje, 8. rudar, 9. kemični znak za element tantal, 10. nemški meščanski filozof (Georg), 11. večja lesena posoda, 12. začetni priimka in imena znanega švedskega prirodoslovca, 13. čebelji dom, 14. grožnja, 16. prostrane livade.

NAVPIČNO: 1. starodavni jezik v Indiji, ki ga govorijo in pišejo samo še učenjaki, 2. stran, 3. lesnoindustrijski kombinat v Celju, 4. kemični znak za element aktinij, 5. lep klimatski kraj ob južnih obronkih Pohorja, 6. indijanska tročja, 7. velik plavajoč objekt, 11. začetnik kritizma (Immanuel), 13. stvarnik sveta po verovanju starih Egipčanov, 15. kemični znak za element erbi.

Besedam NOGA, MAKO, LIST, ANIS, AMER poišči anagrame in jih v spremenjenem vrstnem redu vpiši v obrobljeni del lika. Skozi ves lik dobiš besede naslednjega pomena:

1. znamenita pariška frdnjava, ki so jo kmetje in delavci popolnoma razdejali;
2. Zupančičeva pesniška zbirka (1900);
3. avstralsko lovsko orožje, ki se vrne k tistemu, ki ga je vrge!
4. rokovnjač;
5. naziv za avstroogrškega vojaka.

Na označenih poljih dobiš skupino otokov v Polineziji.

KOMBINACIJA

